

Abstrakt

Faktory určující rozšíření druhů suchých trávníků

Přežívání a rekolonizace druhů rostlin ve fragmentované krajině jsou v současné době náplní velkého množství prací. Většina z nich se zabývá celkovou druhovou diverzitou nebo pouze jedním či několika málo druhy. Také existuje mnoho prací věnujících se abiotickým faktorům fragmentovaných stanovišť. Studie, které by umožnily zhodnotit chování většího množství jednotlivých druhů, jsou stále poměrně vzácné, zvláště v případě suchých trávníků. Porovnání vlastností druhů ve spojení se znalostmi způsobu využití půdy v minulosti a abiotických nároků druhů může být klíčem k pochopení současného rozšíření druhů a jejich regionální dynamiky ve fragmentované krajině.

Cílem mé práce je určit druhové vlastnosti, které mají vliv na odpověď druhů na management v minulosti. Za tím účelem jsem od vlivu hospodaření v minulosti odečetla vliv abiotických faktorů stanoviště a vliv managementu jsem pak vztáhla na druhové složení ve fytoocenologických snímcích. To jsem se pak pokusila vysvětlit vlastnostmi jednotlivých druhů. Vlastnosti druhů, na které jsem se soustředila, souvisely s šířením (hmotnost semen, prezence chmýru, terminal velocity, přilnavost semen, míra endozochorie) a s perzistencí druhu (klíčení, nároky druhů na prostředí v podobě Ellenbergových čísel) nebo s obojím (počátek, doba a konec kvetení, výška rostliny). Měla jsem navíc příležitost porovnat výsledky ze snímků s výsledky z celých lokalit. Také jsem se pokusila zjistit, které druhy mají vliv na frekvenci výskytu druhů.

Práce potvrdila, že změny ve způsobu managementu v historii (především té nedávné) hrají v druhovém složení prokazatelnou roli. Druhy vázané na bývalé lesy jsou oproti druhům vázaným na bývalá pole suchomilnější, produkují spíše těžší semena bez chmýru adaptované hlavně na přenos exozochorií a vykazují menší potenciál pro šíření větrem a vzdušnými proudy. Druhy vázané na bývalá pole jsou oproti těm vázaným na ostatní typy managementu (les, pastvina, mez, cesta) vyšší, méně kontinentální, vlhkomilnější, mají vyšší nároky na živiny a jejich diaspory jsou adaptovány především na šíření za pomoci anemochorie, díky prezenci chmýru a nižší terminal velocity.

Častěji se ve snímcích vyskytovaly nižší, časně kvetoucí, světlomilné, subkontinentální druhy s menšími nároky na živiny a se semeny dobře přizpůsobenými pro endozoochorii, méně však k anemochorii či exozoochorii.

Rozdíly ve výsledcích mezi úrovněmi ploch nebyly příliš výrazné, ve snímcích ale bylo většinou více průkazných vlastností týkajících se perzistence druhů, zřejmě díky větší homogenitě snímků oproti lokalitám.

Klíčová slova: polopřirozené trávníky, vlastnosti rostlin, šíření, historie managementu, pole.